

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 13. decembra 2018*

„Pritožba – Odškodninska tožba – Člen 340, drugi odstavek, PDEU – Predolgo trajanje postopka v zadevi pred Splošnim sodiščem Evropske unije – Povrnitev škode, ki je domnevno nastala tožeči stranki – Premoženska škoda – Stroški bančne garancije – Vzročna zveza – Zamudne obresti – Nepremoženska škoda“

V zadevi C-150/17 P,

zaradi pritožbe na podlagi člena 56 Statuta Sodišča Evropske unije, vložene 24. marca 2017,

Evropska unija, ki jo zastopa Sodišče Evropske unije, ki ga zastopata J. Inghelram in E. Beysen, agenta,
pritožnica,

drugi stranki v postopku sta

Kendrion NV s sedežem v Zeistu (Nizozemska), ki jo zastopajo Y. de Vries, T. Ottervanger in E. Besselink, advocaten,

tožeča stranka na prvi stopnji,

Evropska komisija, ki jo zastopajo C. Urraca Cavedes, S. Noë in F. Erlbacher, agenti,

intervenientka na prvi stopnji,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi R. Silva de Lapuerta (poročevalka), podpredsednica v funkciji predsednice prvega senata, J.-C. Bonichot, E. Regan, C. G. Fernlund in S. Rodin, sodniki,

generalni pravobranilec: N. Wahl,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 25. julija 2018

izreka naslednjo

* Jezik postopka: nizozemščina.

Sodbo

- 1 Evropska unija s pritožbo predlaga delno razveljavitev sodbe Splošnega sodišča Evropske unije z dne 1. februarja 2017, Kendrion/Evropska unija (T-479/14, EU:T:2017:48, v nadaljevanju: izpodbijana sodba), s katero je to, prvič, Evropski uniji naložilo, naj družbi Kendrion NV plača odškodnino v znesku 588.769,18 EUR za premoženjsko škodo in 6000 EUR za nepremoženjsko škodo, ki je bila tej družbi povzročena zaradi kršitve razumnega roka sojenja v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 16. novembra 2011, Kendrion/Komisija (T-54/06, neobjavljena, EU:T:2011:667) (v nadaljevanju: zadeva T-54/06), in drugič, tožbo v preostalem delu zavrnilo.
- 2 Družba Kendrion NV z nasprotno pritožbo v bistvu predlaga Sodišču, naj izpodbijano sodbo razveljavi in ji prisodi odškodnino v znesku 2.308.463,98 EUR oziroma, podredno, znesek, ki se mu zdi primeren za povrnitev premoženjske škode, ter odškodnino v znesku 1.700.000 EUR oziroma, podredno, znesek, ki ga pravično določi Sodišče, za povrnitev nepremoženjske škode.

Pravni okvir

Mednarodno pravo

- 3 Člen 6(1) Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane 4. novembra 1950 v Rimu (v nadaljevanju: EKČP), določa:

„Vsakdo ima pravico, da o njegovih civilnih pravicah in obveznostih ali o kakršni koli kazenski obtožbi zoper njega pravično in javno ter v razumnem roku odloča neodvisno in nepristransko z zakonom ustanovljeno sodišče. [...]“

- 4 Člen 41 EKČP določa:

„Če Sodišče ugotovi, da je prišlo do kršitve Konvencije ali njenih Protokolov, in če notranje pravo Visoke pogodbene stranke dovoljuje le delno zadoščenje, Sodišče oškodovani stranki, če je potrebno, nakloni pravično zadoščenje.“

Pravo Unije

Listina

- 5 Pod naslovom VI Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina), „Sodno varstvo“, je člen 47, naslovljen „Pravica do učinkovitega pravnega sredstva in nepristranskega sodišča“, ki določa:

„Vsakdo, ki so mu kršene pravice in svoboščine, zagotovljene s pravom Unije, ima pravico do učinkovitega pravnega sredstva pred sodiščem v skladu s pogoji, določenimi v tem členu.

Vsakdo ima pravico, da o njegovi zadevi pravično, javno in v razumnem roku odloča neodvisno, nepristransko in z zakonom predhodno ustanovljeno sodišče. Vsakdo ima možnost svetovanja, obrambe in zastopanja.

[...]“

- 6 V Pojasnilih k Listini (UL 2007, C 303, str. 17) je pojasnjeno, da njen člen 47, prvi odstavek, temelji na členu 13 EKČP. Člen 47, drugi odstavek, Listine je enak členu 6(1) EKČP.

7 Člen 52 Listine, naslovljen „Obseg pravic in načel ter njihova razlaga“, določa:

„[...]

3. Kolikor ta listina vsebuje pravice, ki ustrezajo pravicam, zagotovljenim z [EKČP], sta vsebina in obseg teh pravic enaka kot vsebina in obseg pravic, ki ju določa navedena konvencija. Ta določba ne preprečuje širšega varstva po pravu Unije.

[...]“

Statut Sodišča Evropske unije

8 Člen 56, drugi odstavek, Statuta Sodišča Evropske unije določa:

„[Pritožbo pri Sodišču] lahko vloži katera koli stranka, ki v celoti ali delno ni uspela s svojimi sklepnimi [tožbenimi] predlogi. [...]“

Dejansko stanje

- 9 Družba Kendrion je 22. februarja 2006 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložila tožbo zoper Odločbo Komisije C(2005) 4634 z dne 30. novembra 2005 v zvezi s postopkom na podlagi člena [101 PDEU] (Zadeva COMP/F/38.354 – Industrijske vreče) (v nadaljevanju: Odločba C(2005) 4634). V tožbi je Splošnemu sodišču v bistvu predlagala, naj, primarno, to odločbo delno ali v celoti razglasi za nično, ali, podredno, globo, ki ji je bila naložena z navedeno odločbo, razveljavi ali zniža njen znesek.
- 10 Splošno sodišče je s sodbo z dne 16. novembra 2011, Kendrion/Komisija (T-54/06, neobjavljena, EU:T:2011:667), to tožbo zavrnilo.
- 11 Družba Kendrion je 26. januarja 2012 vložila pritožbo zoper sodbo z dne 16. novembra 2011, Kendrion/Komisija (T-54/06, neobjavljena, EU:T:2011:667).
- 12 Sodišče je s sodbo z dne 26. novembra 2013, Kendrion/Komisija (C-50/12 P, EU:C:2013:771), to pritožbo zavrnilo.

Postopek pred Splošnim sodiščem in izpodbijana sodba

- 13 Družba Kendrion je 26. junija 2014 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča proti Evropski uniji vložila tožbo na podlagi člena 268 PDEU, s katero je zahtevala povrnitev škode, ki ji je po njenem mnenju nastala zaradi predolgega trajanja postopka pred Splošnim sodiščem v zadevi T-54/06.
- 14 Splošno sodišče je z izpodbijano sodbo razsodilo:
- „1. Evropski uniji, ki jo zastopa Sodišče Evropske unije, se naloži, naj [družbi Kendrion] plača odškodnino v višini 588.769,18 EUR za povrnitev premoženjske škode, ki je bila tej družbi povzročena zaradi kršitve razumnega roka sojenja [v zadevi T-54/06].
2. [Evropski uniji], ki jo zastopa Sodišče Evropske unije, se naloži, naj družbi Kendrion plača odškodnino v višini 6000 EUR za povrnitev nepremoženjske škode, ki je bila tej družbi povzročena zaradi kršitve razumnega roka sojenja v zadevi T-54/06.

3. Odškodnini iz točk 1 in 2 zgoraj se povišata za zamudne obresti od razglasitve te sodbe dalje do popolnega plačila po obrestni meri, ki jo Evropska centralna banka (ECB) določi za svoje operacije glavnega refinanciranja, povečani za tri in pol odstotne točke.
4. V preostalem delu se tožba zavrne.
5. [Evropski uniji], ki jo zastopa Sodišče Evropske unije, se naloži, naj poleg svojih stroškov nosi stroške, ki so nastali družbi Kendrion in so povezani z ugovorom nedopustnosti, v zvezi s katerim je bil izdan sklep z dne 6. januarja 2015, Kendrion/Evropska unija (T-479/14, neobjavljen, EU:T:2015:2).
6. Družba Kendrion na eni strani in [Evropska unija], ki jo zastopa Sodišče Evropske unije, na drugi nosita svoje stroške, povezane s tožbo, v zvezi s katero je bila izdana ta sodba.
7. Evropska komisija nosi svoje stroške.“

Predlogi strank

15 Evropska unija s pritožbo Sodišču predlaga, naj:

- razveljavi točko 1 izreka izpodbijane sodbe;
- predlog družbe Kendrion, ki ga je podala na prvi stopnji za priznanje odškodnine za domnevno premoženjsko škodo, zavrne kot neutemeljen ali, podredno, znesek odškodnine zniža na 175.709,87 EUR in
- družbi Kendrion naloži plačilo stroškov.

16 Družba Kendrion Sodišču predlaga, naj:

- pritožbo razglasi za nedopustno;
- podredno, pritožbo zavrne, in
- pritožnici naloži plačilo stroškov.

17 Komisija Sodišču predlaga, naj pritožbi v celoti ugodi.

18 Družba Kendrion v nasprotni pritožbi Sodišču predlaga, naj razveljavi točke od 1 do 6 izreka izpodbijane sodbe in naj pri ponovnem odločanju:

- prisodi odškodnino v znesku 2.308.463,98 EUR oziroma, podredno, znesek, ki se mu zdi primeren za povrnitev premoženjske škode, ter odškodnino v znesku 1.700.000 EUR oziroma, podredno, znesek, ki ga pravično določi Sodišče, za povrnitev nepremoženjske škode;
- oba zneska poviša za zamudne obresti, ki jih bo [Sodišče] pravično določilo od 26. novembra 2013;
- podredno, zadevo delno ali v celoti vrne Splošnemu sodišču, ki bo odločilo v skladu s sodbo [Sodišča];
- Evropski uniji naloži plačilo stroškov.

- 19 Evropska unija Sodišču predlaga, naj:
- nasprotno pritožbo zavrne in
  - družbi Kendrion naloži plačilo stroškov.

Glavna pritožba

Dopustnost pritožbe

Trditve strank

- 20 Družba Kendrion, nasprotna stranka v glavni pritožbi, trdi, da pritožba v celoti ni dopustna iz dveh razlogov.
- 21 Najprej, obstajalo naj bi navzkrižje interesov, ker se je Sodišče Evropske unije odločilo, da bo v zadevi samo vložilo pritožbo. S pritožbo naj bi bil tako kršen člen 47 Listine, ki zagotavlja pravico do postopka pred nepristranskim in neodvisnim sodiščem.
- 22 Družba Kendrion torej meni, da pritožnica zoper izpodbijano sodbo ne bi smela vložiti pritožbe.
- 23 Družba Kendrion meni tudi, da pritožba Sodišča Evropske unije nikakor ni dopustna, ker, prvič, bi moral odločitev o vložitvi te pritožbe ter izbiri in besedilu pritožbenih razlogov – da bi se zagotovila skladnost z zahtevami učinkovitega izvajanja sodne oblasti – sprejeti organ, ki bi bil v okviru Sodišča Evropske unije za to pooblaščen in ki ne bi izvajal funkcije sojenja ter nanjo tudi ne bi imel nikakršnega vpliva, in drugič, v pritožbi pritožnice v zvezi s tem ni nobene navedbe, in sicer vsaj dokler to vprašanje ni razjasnjeno.
- 24 Dalje, družba Kendrion poudarja, da je Sodišče v sodbi z dne 26. novembra 2013, Kendrion/Komisija (C-50/12 P, EU:C:2013:771), razsodilo, da je odškodninska tožba, vložena pri Splošnem sodišču, učinkovit način za zagotovitev povrnitve škode, s čimer je opustilo metodo znižanja glob, ki jo je uporabljalo do izdaje te sodbe. Sodišče Evropske unije naj bi s tem, da je kljub stroškom in zamudi, ki bodo zaradi tega nastali družbi Kendrion, vložilo to pritožbo, dejansko odstopilo od te sodne prakse.
- 25 Nazadnje, družba Kendrion trdi, da mora biti nadzor Sodišča v tej zadevi, če je pritožba dopustna, zaradi neodvisnosti in nepristranskosti Sodišča omejen izključno na presojo vprašanja, ali je Splošno sodišče očitno kršilo pravila, ki se uporabljajo, oziroma ali je pri uporabi ali razlagi onkraj razumnega dvoma napačno uporabilo pravo.
- 26 Evropska unija, pritožnica iz glavne pritožbe, izpodbija trditve, ki jih je nasprotna stranka navedla v glavni pritožbi, da bi utemeljila uveljavljani ugovor nedopustnosti.

Presoja Sodišča

- 27 Na prvem mestu je treba v zvezi s trditvami družbe Kendrion, ki se nanašajo na to, da bi, če bi se Sodišče Evropske unije odločilo, da bo v zadevi samo vložilo pritožbo, nastal položaj navzkrižja interesov, pri čemer bi tako navzkrižje pomenilo kršitev temeljne pravice družbe Kendrion do neodvisnega in nepristranskega sodišča, kot je določena v členu 47, drugi odstavek, Listine, spomniti, da je Sodišče Evropske unije v skladu s členom 13(1) PEU institucija Evropske unije, ki – kot je razvidno iz člena 19(1) PEU – zajema več sodišč, in sicer „Sodišče Evropske unije, Splošno sodišče in specializirana sodišča“.

- 28 Člen 13(2) PEU določa, da vsaka institucija Unije deluje v mejah pristojnosti, ki so ji dodeljene s Pogodbama, ter v skladu s postopki, pogoji in cilji, ki jih določata Pogodbi.
- 29 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je Sodišče Evropske unije v skladu s členom 268 PDEU pristojno za reševanje sporov glede nadomestila škode, ki je določeno v členu 340, drugi in tretji odstavek, PDEU.
- 30 Člen 256(1) PDEU določa, da je Splošno sodišče pristojno za obravnavanje in odločanje na prvi stopnji o tožbah ali postopkih iz člena 268 PDEU in da se lahko zoper odločitve Splošnega sodišča, ki so bile izdane v takih postopkih, vložijo pritožbe pri Sodišču.
- 31 V zvezi s tem je treba spomniti, da lahko pritožbo pri Sodišču v skladu s členom 56 Statuta Sodišča Evropske unije vložijo katera koli stranka, ki v celoti ali delno ni uspela s svojimi tožbenimi predlogi.
- 32 Poleg tega je treba zlasti v zvezi s kršitvijo razumnega roka sojenja spomniti, da je Sodišče večkrat razsodilo, da je treba kršitev obveznosti iz člena 47, drugi odstavek, Listine, ki jo je storilo sodišče Unije, in sicer, da o predloženi zadevi odloči v razumnem roku, sankcionirati z odškodninsko tožbo, ki se vložijo pri Splošnem sodišču, saj je taka tožba učinkovito sredstvo. Sodišče je tako pojasnilo, da predloga za povrnitev škode, ki je nastala, ker Splošno sodišče ni spoštovalo razumnega roka za sojenje, ni mogoče vložiti neposredno pri Sodišču v okviru pritožbe, ampak ga je treba vložiti pri Splošnem sodišču (sodba z dne 21. januarja 2016, Galp Energía España in drugi/Komisija, C-603/13 P, EU:C:2016:38, točka 55 in navedena sodna praksa).
- 33 Nazadnje, odškodninske tožbe na podlagi člena 340, drugi odstavek, PDEU je treba vložiti zoper Evropsko unijo, ki jo mora zastopati institucija Unije, ki naj bi s svojim ravnanjem povzročila zatrevano škodo.
- 34 Iz tega sledi, prvič, da je treba pri odškodninski tožbi, kot je ta, s katero se na podlagi člena 340, drugi odstavek, PDEU želi pridobiti nadomestilo za škodo, ki je nastala zato, ker je Splošno sodišče kršilo svojo obveznost, da odloči v razumnem roku, kot v obravnavani zadevi, razlikovati med institucijo „Sodišče Evropske unije“ na eni strani, ki je kot institucija Unije odgovorna za nastanek zatrevane škode in ima torej status tožene stranke na prvi stopnji ter po potrebi pritožnice v okviru pritožbe, in na drugi strani med Splošnim sodiščem in Sodiščem, ki sta sodišči, ki sestavljata to institucijo in ki sta pristojni za obravnavanje te tožbe oziroma pritožbe.
- 35 Tako okoliščina, da je pritožnica v okviru glavne pritožbe v obravnavani zadevi Evropska unija, ki jo zastopa institucija „Sodišče Evropske unije“, in da je hkrati sodišče, ki to pritožbo obravnava, Sodišče, ni posledica odločitve navedene pritožnice, temveč stroge uporabe pravil prava Unije na tem področju.
- 36 Drugič, ta okoliščina v nasprotju s trditvami družbe Kendrion ne ogroža temeljne pravice osebe – ki naj bi ji zato, ker Splošno sodišče ni spoštovalo razumnega roka sojenja, nastala škoda – do neodvisnega in nepristranskega sodišča, kot je določena v členu 47, drugi odstavek, Listine, saj je bila ta temeljna pravica zagotovljena tako na prvi stopnji kot tudi v okviru pritožbe.
- 37 Sodišče je namreč v zvezi s postopkom na prvi stopnji že pojasnilo, da mora Splošno sodišče, ki je pristojno na podlagi člena 256(1) PDEU in ki mu je predložen odškodninski zahtevek za nadomestilo škode, ki je nastala zaradi prekoračitve razumnega roka sojenja, o tem zahtevku odločiti v drugačni sestavi, kot je bila tista, ki je odločala o sporu, v zvezi s katerim je potekal postopek, katerega trajanje se graja (sodba z dne 21. januarja 2016, Galp Energía España in drugi/Komisija, C-603/13 P, EU:C:2016:38, točka 56 in navedena sodna praksa).

- 38 Kar zadeva pritožbo, je odločitev Evropske unije, ki jo zastopa Sodišče Evropske unije, da bo – kot v obravnavanem primeru – vložila pritožbo zoper sodbo, ki jo je Splošno sodišče izdalo v okviru odškodninske tožbe, v izključni pristojnosti predsednika te institucije, ki jo zastopa. Poleg tega predsednik te institucije, ker je tudi predsednik Sodišča kot sodnega organa, ki odloča o pritožbi, pri sodnem obravnavanju zadeve ne sodeluje, ampak njegovo funkcijo prevzame podpredsednik.
- 39 Tretjič, v nasprotju s trditvami družbe Kendrion ni mogoče utemeljeno trditi, da bi se morala Evropska unija odreči vložitvi te pritožbe. Ker Evropska unija, ki jo zastopa Sodišče Evropske unije, s svojimi predlogi v okviru tožbe na prvi stopnji ni uspela, je v skladu s členom 56 Statuta Sodišča Evropske unije namreč upravičena do vložitve pritožbe zoper izpodbijano sodbo. Nobena določba prava Unije namreč ne omejuje pravice strank do vložitve pritožbe, če so izpolnjeni pogoji iz navedene določbe, tudi če je zadevna stranka Evropska unija in jo zastopa Sodišče Evropske unije kot institucija Unije. Kot je navedel generalni pravobranilec v točki 26 sklepnih predlogov, bi bila taka omejitev tudi v nasprotju z načelom enakosti orožij.
- 40 Prvo trditev, ki jo družba Kendrion navaja v utemeljitev uveljavljanega ugovora nedopustnosti, je zato treba zavrniti.
- 41 Na drugem mestu v zvezi s trditvijo družbe Kendrion, da je pritožnica iz glavne pritožbe s tem, da je vložila to pritožbo, oporekala ugotovitvi, da je odškodninska tožba učinkovito sredstvo za povračilo škode, ki jo je Sodišče podalo v sodbi z dne 26. novembra 2013, Kendrion/Komisija (C-50/12 P, EU:C:2013:771) – poleg tega, da pri tej trditvi ni upoštevano razlikovanje, na katerega je bilo opozorjeno v točkah 27 in 34 te sodbe, med Sodiščem Evropske unije kot institucijo, ki je pritožnica v okviru glavne pritožbe, na eni strani in Sodiščem kot sodnim organom, ki je izdal sodbo z dne 26. novembra 2013, Kendrion/Komisija (C-50/12 P, EU:C:2013:771), na drugi – zadošča ugotovitev, da to, da je Sodišče v več sodbah odločilo, da je odškodninska tožba učinkovito sredstvo, Sodišča Evropske unije nikakor ne ovira, da kot institucija, ki zastopa Unijo, zoper katero je bila vložena odškodninska tožba, vloži pritožbo zoper odločitev Splošnega sodišča, ki je odločilo o tej tožbi, če so izpolnjeni pogoji iz člena 56 Statuta Sodišča Evropske unije, prav tako pa taka pritožba zato ni nedopustna.
- 42 To trditev je zato treba zavrniti.
- 43 Nazadnje, zavrniti je treba tudi trditev družbe Kendrion o merilu nadzora, ki bi ga moralo Sodišče uporabiti v okviru te pritožbe. Kot je navedel generalni pravobranilec v točki 37 sklepnih predlogov, nobena določba prava Unije ne daje podlage za stališče, da bi moral biti nadzor Sodišča v okviru pritožbe, ki jo zoper sodbo Splošnega sodišča, izdano v postopku odškodninske tožbe na podlagi člena 340, drugi odstavek, PDEU, vloži Evropska unija, bolj ali manj širok glede na institucijo, ki zastopa Unijo.
- 44 V teh okoliščinah je ta pritožba dopustna. Vendar ta ugotovitev nikakor ne vpliva na preizkus dopustnosti nekaterih trditev, ki bodo obravnavane ločeno (sodba z dne 4. maja 2017, RFA International/Komisija, C-239/15 P, neobjavljena, EU:C:2017:337, točka 20 in navedena sodna praksa).

Vsebinska presoja

- 45 Evropska unija v utemeljitev pritožbe navaja tri razloge.

Trditve strank

- 46 Evropska unija s prvim pritožbenim razlogom trdi, da je Splošno sodišče s tem, da je menilo, da med kršitvijo razumnega roka sojenja v zadevi T-54/06 in izgubo, ki je nastala družbi Kendrion zaradi plačila stroškov bančne garancije v obdobju, ki ustreza prekoračitvi tega roka, obstaja dovolj neposredna vzročna zveza, napačno uporabilo pravo pri razlagi pojma „vzročna zveza“.
- 47 Natančneje, Evropska unija meni, da se je Splošno sodišče oprlo na napačno predpostavko, da se odločitev o zagotovitvi bančne garancije izvede v enem in edinem trenutku, in sicer v trenutku sprejetja „prvotne odločitve“ o zagotovitvi te garancije. Ker pa naj bi obveznost plačila globe obstajala v času celotnega trajanja postopka pred sodiščema Unije, in celo po tem obdobju, saj globa ni bila odpravljena, je imela tožeča stranka na prvi stopnji možnost, da globo plača in tako izpolni svojo obveznost v zvezi s tem. Zaradi možnosti plačila globe v katerem koli trenutku naj bi bilo sprejetje odločitve te tožeče stranke, da plačilo nadomesti z bančno garancijo, časovno neomejeno in bi tako odločitev lahko sprejela kadar koli med postopkom. Zato naj bi bil odločilni razlog za plačilo stroškov bančne garancije njena lastna odločitev, da globe ne bo plačala in da bo to plačilo nadomestila z bančno garancijo, ne pa kršitev razumnega roka sojenja.
- 48 Komisija se strinja s trditvami pritožnice iz glavne pritožbe.
- 49 Družba Kendrion trdi, da je to, kar je bistveno v tej zadevi in kar jo razlikuje od sodne prakse, ki izhaja zlasti iz sodbe z dne 21. aprila 2005, Holcim (Deutschland)/Komisija (T-28/03, EU:T:2005:139, točke od 121 do 123), in sklepa z dne 12. decembra 2007, Atlantic Container Line in drugi/Komisija (T-113/04, neobjavljen, EU:T:2007:377, točki 39 in 40), to, da nasprotna stranka iz glavne pritožbe – kot je pravilno ugotovilo Splošno sodišče v točkah od 87 do 89 izpodbijane sodbe – na dan, ko je bila zagotovljena bančna garancija, ni mogla in ji tudi ni bilo treba razumno predvideti, da bo Splošno sodišče zoper njo storilo nezakonitost s tem, da bo odločilo v izredno dolgem roku.
- 50 Poleg tega družba Kendrion – čeprav priznava, da je imela pravico, da se povsem samostojno in na podlagi lastnih razlogov odloči, ali bo zagotovila bančno garancijo – pojasnjuje, da uveljavitev te pravice ne pomeni, da mora nositi vse škodljive posledice okoliščin, ki v celoti spadajo na področje tveganja pritožnice iz glavne pritožbe. Nazadnje, družba Kendrion poudarja, da je izbira med zagotovitvijo bančne garancije in plačilom globe težka izbira, ki je ni mogoče stalno – ali celo dnevno – preizkušati, in to še toliko bolj, ker je treba upoštevati dolgoročne finančne sporazume, sklenjene s ponudniki bančne garancije, finančni položaj podjetja ter odnos z delničarji in drugimi lastniki deležev.
- 51 Družba Kendrion zato predlaga, naj se ta pritožbeni razlog zavrne.

Presoja Sodišča

- 52 Spomniti je treba, da se pogoj v zvezi z vzročno zvezo iz člena 340, drugi odstavek, PDEU, kot je Sodišče že poudarilo, nanaša na obstoj dovolj neposredne vzročne zveze med ravnanjem institucij Unije in škodo, pri čemer mora tako zvezo dokazati tožeča stranka, očitano ravnanje pa mora biti odločilni razlog za nastanek škode (sklep z dne 31. marca 2011, Mauerhofer/Komisija, C-433/10 P, neobjavljen, EU:C:2011:204, točka 127 in navedena sodna praksa).
- 53 Zato je treba preučiti, ali je kršitev razumnega roka sojenja v zadevi T-54/06 odločilni vzrok za škodo, ki je nastala zaradi plačila stroškov bančne garancije v obdobju, ki ustreza prekoračitvi navedenega roka, da se ugotovi obstoj neposredne vzročne zveze med ravnanjem, ki se očita Sodišču Evropske unije, in zatrjevano škodo.

- 54 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da je Sodišče v okviru odškodninske tožbe, ki so jo tožeče stranke vložile proti Komisiji zlasti zato, da bi dosegle povrnitev stroškov garancije, ki so jo zagotovile, da bi se zadržala izvršitev odločb o izterjavi zadevnih nadomestil – in sicer odločb, ki so bile pozneje odpravljene – razsodilo, da če je v odločbi, s katero je naloženo plačilo globe, določena možnost, da se do odločitve o tožbi zoper to odločbo položi varščina, s katero naj bi se zagotovilo to plačilo in zamudne obresti, škoda v obliki stroškov garancije ni posledica navedene odločbe, ampak lastne odločitve zadevne osebe, da bo raje zagotovila garancijo, kot da takoj izpolni obveznost povračila. Sodišče je v teh okoliščinah ugotovilo, da med ravnanjem, ki se očita Komisiji, in zatrjevano škodo ni nikakršne neposredne vzročne zveze (glej v tem smislu sodbo z dne 28. februarja 2013, Inalca in Cremonini/Komisija, C-460/09 P, EU:C:2013:111, točki 118 in 120).
- 55 Vendar je Splošno sodišče v točki 89 izpodbijane sodbe ugotovilo, da zveza med prekoračitvijo razumnega roka sojenja v zadevi T-54/06 in plačilom stroškov bančne garancije v obdobju, ki ustreza prekoračitvi tega roka, ni bila prekinjena s prvotno odločitvijo družbe Kendrion, da ne bo takoj plačala globe, ki ji je bila naložena z Odločbo C(2005) 4634, in da bo zagotovila bančno garancijo.
- 56 Natančneje, kot je razvidno iz točk 87 in 88 izpodbijane sodbe, sta bili okoliščini, s katerima je Splošno sodišče utemeljilo svojo ugotovitev v točki 89 izpodbijane sodbe, prvič, ta, da prekoračitev razumnega roka sojenja v trenutku, ko je družba Kendrion vložila tožbo v zadevi T-54/06, in v trenutku, ko je zagotovila bančno garancijo, ni bila predvidljiva in da je lahko ta družba upravičeno pričakovala, da bo o tej tožbi odločeno v razumnem roku, in drugič, ta, da je do prekoračitve razumnega roka sojenja prišlo po prvotni odločitvi družbe Kendrion, da zagotovi navedeno garancijo.
- 57 Ti okoliščini, ki ju Splošno sodišče navaja v točkah 87 in 88 izpodbijane sodbe, pa ne moreta biti upoštevni pri odločitvi, da vzročna zveza med kršitvijo razumnega roka sojenja v zadevi T-54/06 in škodo, ki je družbi Kendrion nastala zaradi plačila stroškov bančne garancije v obdobju, ki ustreza prekoračitvi navedenega roka, ni mogla biti prekinjena z odločitvijo tega podjetja, da zagotovi navedeno garancijo.
- 58 Za to bi šlo namreč le v primeru, če bi bila ohranitev bančne garancije obvezna, zaradi česar podjetje – ki bi vložilo tožbo zoper odločbo Komisije o naložitvi globe in ki bi se odločilo, da bo zagotovilo bančno garancijo, da prepreči takojšnjo izvršitev te odločbe – pred razglasitvijo sodbe v okviru te tožbe ne bi imelo pravice, da navedeno globo plača in ukine bančno garancijo, ki jo je zagotovilo (sodba z današnjega dne, C-138/17 P in C-146/17 P, Evropska unija/Gascogne Sack Deutschland in Gascogne, točka 28).
- 59 Kot je navedel generalni pravobranilec v točkah 57, 69 in 70 sklepnih predlogov in kot je že ugotovilo Sodišče, pa – tako kot zagotovitev bančne garancije – tudi njena ohranitev spada v okvir proste presoje zadevnega podjetja, ki pri tem upošteva svoje finančne interese. Nobena določba prava Unije temu podjetju namreč ne preprečuje, da bančno garancijo, ki jo je zagotovilo, kadar koli ukine in da plača naloženo globo, kadar ob upoštevanju razvoja okoliščin glede na okoliščine, ki so obstajale v trenutku zagotovitve te garancije, meni, da je ta možnost zanj ugodnejša. Za tak primer bi denimo šlo, kadar bi lahko zadevno podjetje na podlagi poteka postopka pred Splošnim sodišče sklepalo, da bo sodba izdana po datumu, ki ga je sprva predvidelo, in da bodo zato stroški bančne garancije višji od tistih, ki jih je ob zagotovitvi te garancije sprva predvidelo (sodba z današnjega dne, C-138/17 P in C-146/17 P, Evropska unija/Gascogne Sack Deutschland in Gascogne, točka 29).
- 60 V obravnavanem primeru je treba glede na to, prvič, da se ustni postopek v tej zadevi, kot izhaja iz ugotovitev Splošnega sodišča v točki 48 izpodbijane sodbe, septembra 2008 – to je 2 leti in 6 mesecev po vložitvi tožbe v zadevi T-54/06 – še ni začel, in drugič, da je družba Kendrion tako v svoji prvostopenjski tožbi kot v nasprotni pritožbi menila, da je običajni rok za obravnavanje ničnostnih tožb na področju konkurence prav 2 leti in 6 mesecev, ugotoviti, da družbi Kendrion najpozneje

septembra 2008 ni moglo ostati neznano, da bo trajanje postopka v navedeni zadevi precej prekoračilo trajanje, ki ga je sprva predvidela, in da bi lahko znova pretehtala možnost ohranitve bančne garancije glede na dodatne stroške, ki bi lahko nastali zaradi ohranitve te garancije.

- 61 V teh okoliščinah kršitev razumnega roka sojenja v zadevi T-54/06 ne more biti odločilni razlog za škodo, ki je družbi Kendrion nastala zaradi plačila stroškov bančne garancije v obdobju, ki ustreza prekoračitvi tega roka. Kot je navedel generalni pravobranilec v točki 80 sklepnih predlogov, je taka škoda posledica odločitve družbe Kendrion, da ohrani bančno garancijo ves čas trajanja postopka v tej zadevi kljub finančnim posledicam v zvezi s tem.
- 62 Iz navedenega sledi, da je Splošno sodišče s tem, da je menilo, da med kršitvijo razumnega roka sojenja v zadevi T-54/06 in izgubo, ki je družbi Kendrion nastala zaradi plačila stroškov bančne garancije v obdobju, ki ustreza prekoračitvi tega roka, obstaja dovolj neposredna vzročna zveza, napačno uporabilo pravo pri razlagi pojma „vzročna zveza“.
- 63 Zato je treba temu pritožbenemu razlogu ugoditi in točko 1 izreka izpodbijane sodbe razveljaviti, ne da bi bilo treba odločiti o drugem in tretjem pritožbenem razlogu, ki ju je Evropska unija navedla v utemeljitev svoje pritožbe.

Nasprotna pritožba

- 64 Družba Kendrion v utemeljitev svoje nasprotne pritožbe navaja štiri razloge.

Tretji pritožbeni razlog

- 65 Družba Kendrion s tretjim pritožbenim razlogom Splošnemu sodišču očita, da ni podalo obrazložitve in da je pri razlagi pojma „vzročna zveza“ napačno uporabilo pravo pri opredelitvi obdobja, ki ustreza prekoračitvi razumnega roka sojenja, in pri oceni premoženjske škode, ki je nastala zaradi plačila stroškov bančne garancije.
- 66 Ker je bila točka 1 izreka izpodbijane sodbe, kot je razvidno iz točke 63 te sodbe, razveljavljena, preizkus tega tretjega pritožbenega razloga ni več potreben.

Prvi pritožbeni razlog

Trditve strank

- 67 Družba Kendrion s prvim pritožbenim razlogom trdi, da je Splošno sodišče s tem, da je ocenilo, da je bilo 26 mesecev (15 mesecev plus 11 mesecev) med koncem pisnega dela postopka in začetkom ustnega dela postopka primerno obdobje za obravnavo zadeve T-54/06, napačno uporabilo pravo ter ni obrazložilo, kako je določilo razumni rok sojenja in posledično obdobje prekoračitve tega roka.
- 68 Prvič, družba Kendrion trdi, da bi moralo Splošno sodišče pri določitvi razumnega roka sojenja najprej upoštevati celotno trajanje postopka. Splošno sodišče bi nato moralo na podlagi sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice in natančnega poročila Evropske komisije za učinkovitost pravosodja (*Commission européenne pour l'efficacité de la justice*, v nadaljevanju: CEPEJ) iz leta 2012 z naslovom „Evropski pravosodni sistemi“ (v nadaljevanju: Poročilo CEPEJ iz leta 2012) ter ob upoštevanju kompleksnosti, ki izhaja iz mednarodnega značaja Splošnega sodišča, razumni rok sojenja v zadevi T-54/06 določiti na 2 leti in 6 mesecev. Splošno sodišče bi tako moralo nazadnje oceniti, da je bilo obdobje prekoračitve razumnega roka sojenja 3 leta in 3 mesece.

- 69 Družba Kendrion pojasnjuje, da je lahko tudi obdobje, daljše od dveh let in pol, razumno za obravnavanje zadeve, kakršna je ta, če je to posebej utemeljeno. Družba Kendrion trdi, da v obravnavanem primeru ni nobene posebne okoliščine zadeve, s katero bi bilo mogoče utemeljiti, da je postopek pred Splošnim sodiščem trajal več kot dve leti in pol, in še toliko manj obdobje 26 mesecev med koncem pisnega dela in začetkom ustnega dela tega postopka.
- 70 Drugič, Splošno sodišče naj ne bi obrazložilo presoje iz točke 58 izpodbijane sodbe niti v zvezi s 15-mesečnim obdobjem niti v zvezi z dodatnim enomesečnim obdobjem za vsako zadevo posebej. Poleg tega naj bi bilo to, da je ta pristop utemeljen na stališču, da se kompleksnost povečuje s številom zadev, čeprav se je ta kompleksnost že upoštevala pri določitvi 15-mesečnega obdobja nedejavnosti, ki se v vseh zadevah s področja omejevalnih sporazumov šteje za upravičeno, protislovno z odločitvijo Sodišča v sodbi z dne 26. novembra 2013, Kendrion/Komisija (C-50/12 P, EU:C:2013:771, točka 104), da tožbeni razlogi, ki jih je navedla družba Kendrion, „niso posebej zapleteni“.
- 71 Evropska unija meni, da trditve družbe Kendrion niso dopustne in da nikakor niso utemeljene.

Presoja Sodišča

- 72 Na prvem mestu je treba glede trditve, da je bilo pri določitvi razumnega roka sojenja napačno uporabljeno pravo, poudariti, prvič, da iz izpodbijane sodbe v nasprotju s tem, kar želi sporočiti družba Kendrion, izhaja, da je Splošno sodišče pri določitvi razumnega roka sojenja in posledično obdobja prekoračitve tega roka upoštevalo celotno trajanje postopka v zadevi T-54/06.
- 73 Splošno sodišče je v točki 62 izpodbijane sodbe natančneje pojasnilo, da pri obravnavi spisa v tej zadevi ni odkrilo nobene okoliščine, na podlagi katere bi bilo mogoče sklepati o obstoju obdobja neupravičene nedejavnosti med datumom vložitve tožbe in datumom vložitve duplike na eni strani ter med začetkom ustnega dela postopka in razglasitvijo sodbe, s katero je bila navedena zadeva končana, na drugi. Iz tega sledi, da je Splošno sodišče preverilo, da sta bila trajanje prve in zadnje faze postopka v zadevi T-54/06 primerno obdobje za obravnavanje te zadeve, le vmesno fazo postopka med koncem pisnega in začetkom ustnega dela postopka je štelo za nerazumno. Zaradi te okoliščine je bilo torej celotno trajanje postopka v smislu člena 47, drugi odstavek, Listine neupravičeno podaljšano.
- 74 Drugič, v nasprotju s trditvami družbe Kendrion nobena določba prava Unije ne določa, da se pri obravnavanju zadev s področja konkurence pred Splošnim sodiščem, kot je ta v postopku v glavni stvari, obdobje 2 let in 6 mesecev šteje za obdobje, ki je za namene člena 47, drugi odstavek, Listine, razumno.
- 75 Družba Kendrion se glede tega v utemeljitev svoje trditve sklicuje na sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice in Poročilo CEPEJ iz leta 2012.
- 76 Kar zadeva sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice pa – čeprav se ob upoštevanju člena 52(3) Listine pri natančni določitvi obsega in pomena pravice iz člena 47, drugi odstavek, Listine upoštevajo načela, ki izhajajo iz te sodne prakse v zvezi s pravico vsakogar, da se o njegovi zadevi odloči v razumnem roku, iz člena 6(1) EKČP – še vedno drži, da družba Kendrion, kot je v točki 146 sklepnih predlogov ugotovil generalni pravobranilec, ni navedla nobene sodbe Evropskega sodišča za človekove pravice, iz katere bi izhajalo, da je treba v postopkih o omejevalnih sporazumih pred Splošnim sodiščem, kot je ta iz obravnavane zadeve, obdobje 2 let in 6 mesecev šteti za razumno.
- 77 V zvezi s Poročilom CEPEJ iz leta 2012 pa je treba poleg tega, da v njem ni pravnih pravil, ugotoviti, da v tem poročilu ni obravnavano obdobje obravnavanja zadev pred sodiščema Unije, ampak roki sojenja v državah članicah Sveta Evrope. Zato ni mogoče sprejeti trditve, kot je ugotovil generalni

pravobranilec v točki 147 sklepnih predlogov, da je v tem poročilu predlagano, da trajanje postopka v zadevi s področja konkurence pred Splošnim sodiščem, kot je ta v obravnavani zadevi, ne bi smelo biti daljše od dveh let in pol.

- 78 Splošno sodišče je zato v točki 58 izpodbijane sodbe lahko, ne da bi napačno uporabilo pravo, razsodilo, da je trajanje 26 mesecev, in sicer 15 mesecev plus 11 mesecev, med koncem pisnega dela in začetkom ustnega dela postopka primerno obdobje za obravnavanje zadeve T-54/06.
- 79 Nazadnje, v zvezi s trditvijo družbe Kendrion, navedeno v točki 69 te sodbe, s katero se v resnici izpodbija to, kako je Splošno sodišče presodilo posebne okoliščine zadeve T-54/06, je treba ugotoviti, da pritožnica iz nasprotne pritožbe ne more doseči, da Sodišče presojo Splošnega sodišča nadomesti s svojo. Pritožba je namreč v skladu z ustaljeno sodno prakso omejena na pravna vprašanja. Splošno sodišče je zato edino pristojno za ugotavljanje in presojo upoštevnih dejstev ter presojo dokazov. Presoja teh dejstev in teh dokazov, razen v primeru njihovega izkrivljanja, torej ni pravno vprašanje, ki je kot tako predmet nadzora Sodišča v okviru pritožbe (sklep z dne 3. septembra 2013, *Idromacchine in drugi/Komisija*, C-34/12 P, neobjavljen, EU:C:2013:552, točka 64 in navedena sodna praksa). Ker družba Kendrion v obravnavani zadevi takega izkrivljanja ni navedla in še manj dokazala, ta trditev ni dopustna.
- 80 Na drugem mestu je treba v zvezi s trditvijo o neobstoju obrazložitve spomniti, da mora obrazložitev sodbe v skladu z ustaljeno sodno prakso jasno in nedvoumno izražati sklepanje Splošnega sodišča tako, da se zainteresirane stranke lahko seznanijo z utemeljitvijo sprejete odločbe, Sodišče pa opravi sodni nadzor (sodba z dne 2. aprila 2009, *France Télécom/Komisija*, C-202/07 P, EU:C:2009:214, točka 29 in navedena sodna praksa).
- 81 Splošno sodišče pa je v točkah od 50 do 57 izpodbijane sodbe v nasprotju s trditvami družbe Kendrion zadostno navedlo razloge, iz katerih je menilo, da trajanje 26 mesecev, in sicer 15 mesecev plus 11 mesecev, med koncem pisnega dela in začetkom ustnega dela postopka primerno obdobje za obravnavo zadeve T-54/06.
- 82 Zato je treba prvi pritožbeni razlog delno zavreči kot nedopusten in delno zavrniti kot neutemeljen.

Drugi pritožbeni razlog

Trditve strank

- 83 Družba Kendrion z drugim pritožbenim razlogom Splošnemu sodišču očita, da je storilo očitno napako pri presoji in da ni podalo zadostne obrazložitve, ko je njen odškodninski zahtevek iz naslova premoženjske škode, nastale zaradi plačila zamudnih obresti, zavrnilo z obrazložitvijo, da pritožnica iz nasprotne pritožbe ni predložila nobenega dokaza, s katerim bi dokazala, da je bil znesek zamudnih obresti v obdobju, ki ustreza prekoračitvi razumnega roka sojenja, višji od koristi, ki bi jih lahko imela, če bi v tem obdobju imela na voljo znesek globe, povišan za zamudne obresti. Poleg tega družba Kendrion trdi, da je Splošno sodišče s tem, da ni upoštevalo njenega podrednega zahtevka, naj Evropski uniji naloži plačilo, ki se mu zdi primerno, napačno uporabilo pravo, čeprav je imelo zadostne podatke za odločitev o tem
- 84 Družba Kendrion v utemeljitev svoje trditve o domnevni očitni napaki pri presoji napotuje, prvič, na točki 42 in 43 svoje tožbe na prvi stopnji, v katerih naj bi dokazala, da je morala Komisiji plačati obresti po obrestni meri 3,56 %, in da je imela korist, ki ustreza obrestim, določenim pri odprtju kredita, do katerih je bila upravičena v tem obdobju, in drugič, na Prilogo V.3 k tej tožbi, v kateri je

bil znesek navedenih obresti natančneje opredeljen. Pritožnica iz nasprotne pritožbe se prav tako sklicuje na točki 6 in 45 navedene tožbe, v katerih naj bi izrecno predlagala predložitev dokazov in dokaznih listin. Prav tako naj bi se na škodo sklicevala na obravnavi pred Splošnim sodiščem.

- 85 Evropska unija meni, da je treba trditve, s katerimi se izpodbija presoja Splošnega sodišča v zvezi z zatrjevano premoženjsko škodo zaradi plačila zamudnih obresti na znesek globe, zavreči kot nedopustne ali, podredno, zavrniti kot neutemeljene. Kar zadeva trditve glede podrednega zahtevka, Evropska unija primarno trdi, da tak zahtevek ni dopusten, podredno pa, da je Splošno sodišče s tem, da je odškodninski zahtevek za premoženjsko škodo, nastalo zaradi plačila zamudnih obresti na znesek globe zavrnilo, ker pritožnica iz nasprotne pritožbe ni dokazala zatrjevane škode, čeprav bi to morala storiti, vsekakor upravičeno in z zadostno obrazložitvijo zavrnilo tudi ta podredni zahtevek.

Presoja Sodišča

- 86 Najprej je treba spomniti, da mora biti škoda, katere povrnitev se zahteva s tožbo za ugotovitev nepogodbene odgovornosti Unije na podlagi člena 340, drugi odstavek, PDEU, kot je Splošno sodišče navedlo v točki 64 izpodbijane sodbe, dejanska in gotova (sodba z dne 30. maja 2017, Safa Nicu Sepahan/Svet, C-45/15 P, EU:C:2017:402, točka 61 in navedena sodna praksa).
- 87 V zvezi s tem je treba – kot je v točki 87 sklepnih predlogov navedel generalni pravobranilec – ugotoviti, da lahko nekemu podjetju zaradi dejanja ali opustitve institucije Unije nastanejo nekateri stroški, vendar pa mu lahko hkrati nastanejo tudi nekatere koristi, zato ni mogoče šteti, da je taka škoda v smislu člena 340 PDEU podana le, če je neto razlika med stroški in koristmi, ki izhajajo iz ravnanja, ki se očita tej instituciji, negativna.
- 88 Zato se lahko škoda, ki naj bi nastala zaradi plačila zamudnih obresti na znesek globe v obdobju, ki ustreza prekoračitvi razumnega roka sojenja, šteje za dejansko in gotovo le, če so obresti, ki so se natekle v tem obdobju, višje od koristi, ki jih je imela pritožnica iz nasprotne pritožbe v tem obdobju, ker ji je bil na voljo enak znesek, kot je bil znesek globe, povišan za zamudne obresti.
- 89 Poleg tega je Sodišče pojasnilo, da mora stranka, ki uveljavlja nepogodbeno odgovornost Unije, predložiti prepričljive dokaze o obstoju in obsegu škode, ki jo zatrjuje (sodba z dne 30. maja 2017, Safa Nicu Sepahan/Svet, C-45/15 P, EU:C:2017:402, točka 62 in navedena sodna praksa).
- 90 V obravnavanem primeru je Splošno sodišče namreč šele po tem, ko je v točki 76 izpodbijane sodbe ugotovilo, da družba Kendrion v času trajanja postopka v zadevi T-54/06 ni plačala zneska globe in tudi ne zamudnih obresti, zaradi česar je imela družba Kendrion ves čas trajanja postopka v tej zadevi na voljo znesek, ki je ustrezal znesku te globe, povišanemu za zamudne obresti, v točki 77 izpodbijane sodbe razsodilo, da pritožnica iz nasprotne pritožbe ni predložila dokazov, s katerimi bi dokazala, da je bil znesek zamudnih obresti, ki ga je pozneje plačala Komisiji, v obdobju, ki ustreza prekoračitvi razumnega roka sojenja v zadevi T-54/06, višji od koristi, ki jo je imela, ker je imela na voljo znesek, ki je bil enak znesku globe, povišanemu za zamudne obresti.
- 91 Splošno sodišče je poleg tega v točki 78 izpodbijane sodbe ugotovilo, da ta presoja ni bila omajana zaradi metode izračuna, ki jo je predlagala pritožnica iz nasprotne pritožbe, po kateri naj bi se od zneska zatrjevane škode odšteli stroški financiranja, ki bi jih morala zaradi financiranja s strani banke nositi, če bi morala globo plačati 26. avgusta 2010. Splošno sodišče je v zvezi s tem v točki 79 izpodbijane sodbe ugotovilo, da družba Kendrion ni nikoli trdila niti – *a fortiori* – dokazala, da bi si morala zagotoviti financiranje s strani tretje osebe, da bi lahko plačala znesek globe, ki ji ga je naložila Komisija.

- 92 V teh okoliščinah je Splošno sodišče, kot izhaja iz točk od 86 do 89 te sodbe, prvič, v točki 80 izpodbijane sodbe pravilno razsodilo, da ni bilo dokazano, da je pritožnica iz nasprotne pritožbe v obdobju, ki ustreza prekoračitvi razumnega roka sojenja v zadevi T-54/06, zaradi plačila zamudnih obresti na znesek neplačane globe utrpela dejansko in gotovo škodo, ter drugič, pravilno odločilo, da odškodninski zahtevek za tako domnevno nastalo škodo zavrne.
- 93 Ob tem družba Kendrion trdi, prvič, da je Splošno sodišče v točkah 77 in 79 izpodbijane sodbe storilo očitno napako pri presoji, ki naj bi izhajala iz točk 42 in 43 njene tožbe na prvi stopnji ter zlasti Priloge V.3 k tožbi.
- 94 Poleg tega je treba v zvezi s tem spomniti, da mora biti v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča izkrivljanje očitno razvidno iz listin v spisih, ne da bi bilo treba na novo presojati dejstva in dokaze (sodba z dne 8. marca 2016, Grčija/Komisija, C-431/14 P, EU:C:2016:145, točka 32 in navedena sodna praksa).
- 95 V nasprotju s trditvami družbe Kendrion namreč niti iz preglednice iz Priloge V.3 k tožbi na prvi stopnji, v kateri so navedeni stroški, ki naj bi ji domnevno nastali, če bi ji banka financirala plačilo globe in obresti, v primeru, da bi morala globo plačati 26. avgusta 2010, niti iz njenega predloga v točki 45 tožbe na prvi stopnji, da predloži dokazila v zvezi z navedeno Prilogo V.3, ne izhaja, da je bila v točkah 77 in 79 izpodbijane sodbe storjena očitna napaka pri presoji. Iz teh elementov sicer res izhaja, da je družba Kendrion dejansko izračunala škodo ob upoštevanju koristi, ki jo je lahko imela zaradi neplačila globe, česar Splošno sodišče tudi nikakor ni zanikalo. Vendar pa je lahko Splošno sodišče v točki 79 izpodbijane sodbe brez izkrivljanja ugotovilo, da družba Kendrion ni dokazala, da bi si morala za plačilo globe, ki ji je bila naložena, zagotoviti financiranje s strani tretje osebe.
- 96 Drugič, družba Kendrion trdi, da Splošno sodišče ni podalo zadostne obrazložitve, ko je v točki 80 izpodbijane sodbe sklenilo, da zavrne njen odškodninski zahtevek za škodo, nastalo zaradi plačila zamudnih obresti v obdobju, ki ustreza prekoračitvi razumnega roka sojenja.
- 97 Obrazložitev Splošnega sodišča v točkah od 76 do 79 izpodbijane sodbe je namreč zadostna, da se je lahko družba Kendrion seznanila z razlogi, s katerimi je Splošno sodišče utemeljilo zavrnitev njenega odškodninskega zahtevka iz naslova zamudnih obresti, Sodišču pa se je omogočilo, da ima na voljo dovolj elementov za izvajanje nadzora v okviru pritožbe.
- 98 Iz tega sledi, da izpodbijana sodba v skladu s sodno prakso, navedeno v točki 80 te sodbe, v tem delu ni bila pomanjkljivo obrazložena.
- 99 Tretjič, družba Kendrion Splošnemu sodišču očita, da je napačno uporabilo pravo, ker ni upoštevalo njenega podrednega zahtevka, naj Evropski uniji naloži plačilo zneska, ki se mu zdi primeren, čeprav naj bi imelo dovolj informacij, da bi o njem odločilo.
- 100 Vendar pa iz izpodbijane sodbe izhaja, da je Splošno sodišče ob upoštevanju na eni strani točke 80 izpodbijane sodbe in zlasti ugotovitve Splošnega sodišča v zvezi z neobstojem dejanske in gotove škode iz naslova plačila zamudnih obresti ter na drugi strani sodne prakse, navedene v točkah 35 in 36 izpodbijane sodbe, v skladu s katero je treba tožbo v primeru, da eden od pogojev za ugotovitev nepogodbene odgovornosti Unije ni izpolnjen, v celoti zavrniti, ne da bi bilo treba preizkusiti preostale pogoje (glej zlasti sodbo z dne 14. oktobra 1999, Atlanta/Evropska skupnost, C-104/97 P, EU:C:1999:498, točka 65), zavrniti vsakršni odškodninski zahtevek zaradi plačila navedenih obresti.
- 101 V teh okoliščinah trditve družbe Kendrion v okviru tega pritožbenega razloga niso utemeljene.
- 102 Zato je treba drugi pritožbeni razlog v celoti zavrniti kot neutemeljen.

Četrty pritožbeni razlog

Trditve strank

- 103 Družba Kendrion s četrtem pritožbenim razlogom trdi, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo pri določitvi odškodnine iz naslova nepremoženjske škode zaradi prekoračitve razumnega roka sojenja. Natančneje, Splošno sodišče naj bi z dodelitvijo simbolične odškodnine 6000 EUR iz tega naslova – namesto odškodnine v višini 5 % zneska globe – kršilo pravico družbe Kendrion do pravičnega zadoščenja v smislu člena 41 EKČP in zato njeno pravico do učinkovitega pravnega sredstva v smislu člena 47 Listine. Ta trditev naj bi bila podprta s sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice v zvezi s členom 41 EKČP v povezavi z rešitvijo, ki jo je Sodišče sprejelo v sodbi z dne 17. decembra 1998, Baustahlgewebe/Komisija (C-185/95 P, EU:C:1998:608).
- 104 Družba Kendrion Sodišču podredno predlaga, naj samo pravično določi znesek, ki bi ji ga bilo po njegovi presoji mogoče dodeliti iz naslova pravične odškodnine za kršitev temeljnega načela sojenja v razumnem roku, ki jo je storila institucija Unije, ali pa naj zadevo vrne v razsojanje Splošnemu sodišču.
- 105 Evropska unija primarno meni, da ta pritožbeni razlog ni dopusten in da nikakor ni utemeljen.

Presoja Sodišča

- 106 Najprej je treba – tako kot generalni pravobranilec v točki 127 sklepnih predlogov – ugotoviti, da je Sodišče sodno prakso, ki izhaja iz sodbe z dne 17. decembra 1998, Baustahlgewebe/Komisija (C-185/95 P, EU:C:1998:608), na katero se opira družba Kendrion, da bi dokazala, da je Splošno sodišče pri določitvi nepremoženjske škode napačno uporabilo pravo, in da bi utemeljila svoj odškodninski zahtevek za znesek v višini 5 % zneska globe, spremenilo (glej v tem smislu sodbo z dne 26. novembra 2013, Kendrion/Komisija, C-50/12 P, EU:C:2013:771, točke od 77 do 108 in navedena sodna praksa) ter da ta torej ni več upoštevana za določitev odškodnine za povrnitev nepremoženjske škode, ki je nastala zaradi kršitve razumnega roka sojenja, na podlagi člena 340 PDEU.
- 107 V teh okoliščinah je treba trditve družbe Kendrion v delu, v katerem z njimi izpodbija to, da ji je Splošno sodišče zavrnilo dodelitev zneska v višini 5 % naložene globe, in želi, da ji tak znesek dodeli Sodišče, zavriniti.
- 108 Dalje je treba poudariti, da je lahko odškodnina, kakršna je ta iz postopka v glavni stvari – v nasprotju s trditvami pritožnice iz nasprotne pritožbe in ob upoštevanju narave nepremoženjske škode – primerno nadomestilo v smislu člena 340 PDEU za nadomestilo take škode (glej v tem smislu sodbo z dne 14. junija 1979, V./Komisija, 18/78, EU:C:1979:154, točka 19), zato se ta pritožnica ne more sklicevati na svojo pravico do učinkovitega pravnega sredstva v smislu člena 47 Listine.
- 109 Ker člen 41 EKČP ne ustreza členu 47 Listine, kot je razvidno iz točke 6 te sodbe, presoje iz točke 135 izpodbijane sodbe nikakor ni mogoče izpodbiti s sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice v zvezi s členom 41 EKČP.
- 110 Nazadnje je treba spomniti, da je Sodišče v posebnem okviru odškodninskih tožb večkrat razsodilo, da kadar Splošno sodišče ugotovi obstoj škode, je edino pristojno, da v okviru odškodninskega zahtevka presodi način in obseg nadomestila škode. Vendar pa morajo biti sodbe Splošnega sodišča, zato da bi Sodišče nad njimi lahko izvedlo sodni nadzor, dovolj obrazložene, glede ocene škode pa morajo biti podana merila, ki so se upoštevala pri določitvi prisojenega zneska (sodba z dne 30. maja 2017, Safa Nicu Sepahan/Conseil, C-45/15 P, EU:C:2017:402, točki 50 in 51 ter navedena sodna praksa).

- 111 Splošno sodišče pa je, kot je navedel generalni pravobranilec v točki 124 sklepnih predlogov, v točkah od 117 do 128 izpodbijane sodbe najprej navedlo razloge, na podlagi katerih je ugotovilo, da je pritožnica iz nasprotne pritožbe nekatere postavke nepremoženjske škode dokazala zadostno, nekaterih pa ne. Splošno sodišče je nato v točki 129 izpodbijane sodbe navedlo, da ugotovljena nepremoženjska škoda, in sicer škoda, ki je nastala zaradi dolgotrajne negotovosti, v kateri je bila navedena pritožnica v času trajanja postopka v zadevi T-54/06, ob upoštevanju okoliščin obravnavanega primera ni bila v celoti povrnjena z ugotovitvijo kršitve razumnega roka sojenja. Splošno sodišče je nazadnje v točkah od 130 do 134 izpodbijane sodbe navedlo merila, ki jih je upoštevalo pri določitvi zneska odškodnine.
- 112 Zato Splošnemu sodišču ni mogoče očitati, da je napačno uporabilo pravo s tem, da je v točki 135 izpodbijane sodbe ugotovilo, da je bila odškodnina 6000 EUR, ki je bila dodeljena pritožnici iz nasprotne pritožbe, primerno nadomestilo za škodo, ki ji je nastala zaradi dolgotrajne negotovosti, v kateri je bila v času trajanja postopka v zadevi T-54/06.
- 113 Zato je treba četrti pritožbeni razlog zavrniti kot neutemeljen.
- 114 Iz vseh zgornjih navedb je razvidno, da je treba nasprotno pritožbo v celoti zavrniti.

Tožba pred Splošnim sodiščem

- 115 Sodišče v skladu s členom 61, prvi odstavek, Statuta Sodišča Evropske unije odločitev Splošnega sodišča razveljavi, če je pritožba utemeljena. Če stanje postopka to dovoljuje, lahko samo dokončno odloči o zadevi ali pa jo vrne v razsojanje Splošnemu sodišču.
- 116 Sodišče v obravnavani zadevi meni, da je treba dokončno odločiti o odškodninski tožbi, ki jo je vložila družba Kendrion, v delu, v katerem se nanaša na povrnitev škode, nastale zaradi plačila stroškov bančne garancije po tem, ko se je razumni rok sojenja v zadevi T-54/06 že iztekel.
- 117 V zvezi s tem je treba spomniti, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso nepogodbena odgovornost Unije v smislu člena 340, drugi odstavek, PDEU odvisna od izpolnitve več pogojev, in sicer mora biti ravnanje, ki se očita instituciji Unije, nezakonito, škoda pa dejanska, med ravnanjem institucije in zatrjevano škodo pa mora obstajati vzročna zveza (sodba z dne 20. septembra 2016, Ledra Advertising in drugi/Komisija in ECB, od C-8/15 P do C-10/15 P, EU:C:2016:701, točka 64 in navedena sodna praksa).
- 118 Kot je Splošno sodišče opozorilo v točki 36 izpodbijane sodbe, je treba tožbo v celoti zavrniti, če eden od teh pogojev ni izpolnjen, ne da bi bilo treba preučiti druge pogoje za nepogodbeno odgovornost Unije (sodba z dne 14. oktobra 1999, Atlanta/Evropska skupnost, C-104/97 P, EU:C:1999:498, točka 65 in navedena sodna praksa). Poleg tega sodišču Unije teh pogojev ni treba preučiti v nekem vrstnem redu (sodba z dne 18. marca 2010, Trubowest Handel in Makarov/Svet in Komisija, C-419/08 P, EU:C:2010:147, točka 42 in navedena sodna praksa).
- 119 Iz razlogov, navedenih v točkah od 52 do 62 te sodbe, je treba odškodninsko tožbo, ki jo je družba Kendrion vložila pred Splošnim sodiščem, v delu, v katerem se nanaša na povrnitev domnevne premoženjske škode zaradi plačila stroškov bančne garancije po tem, ko se je razumni rok sojenja v zadevi T-54/06 že iztekel, zavrniti.

Stroški

- 120 Sodišče v skladu s členom 184(2) Poslovnika Sodišča odloči o stroških, če je pritožba utemeljena in če samo dokončno odloči v sporu.

- 121 V skladu s členom 138(1) tega poslovnika, ki se v pritožbenem postopku uporablja na podlagi člena 184(1) navedenega poslovnika, se plačilo stroškov na predlog naloži neuspeli stranki.
- 122 Ker je Evropska unija predlagala, naj se družbi Kendrion naloži plačilo stroškov, in ker ta s pritožbenimi razlogi ni uspela, se ji naloži, da poleg svojih stroškov nosi tudi vse stroške, ki so Evropski uniji nastali v okviru te pritožbe.
- 123 V skladu s členom 138(3) Poslovnika nosita Evropska unija in družba Kendrion vsaka svoje stroške, ki so jima nastali v postopku na prvi stopnji.
- 124 V skladu s členom 140(1) Poslovnika, ki se v pritožbenem postopku uporablja na podlagi člena 184(1) tega poslovnika, države članice in institucije, ki so intervenirale v postopku, nosijo svoje stroške. Poleg tega lahko Sodišče v skladu s členom 184(4) Poslovnika v zvezi z intervenientko na prvi stopnji, ki ni vložila pritožbe, vendar pa je sodelovala pri pisnem ali ustnem delu postopka pred Sodiščem, odloči, da nosi svoje stroške.
- 125 Komisija, ki je bila intervenientka na prvi stopnji in ki je sodelovala v pisnem delu postopka v okviru glavne pritožbe, nosi stroške, ki so ji nastali na prvi stopnji in v okviru te pritožbe.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

- 1. Točka 1 izreka sodbe Splošnega sodišča Evropske unije z dne 1. februarja 2017, Kendrion/Evropska unija (T-479/14, EU:T:2017:48), se razveljavi.**
- 2. Nasprotna pritožba, ki jo je vložila družba Kendrion NV, se zavrne.**
- 3. Odškodninska tožba, ki jo je vložila družba Kendrion NV, se v delu, v katerem se nanaša povrnitev premoženjske škode, nastale zaradi plačila stroškov bančne garancije po tem, ko se je razumni rok sojenja v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 16. novembra 2011, Kendrion/Komisija (T-54/06, neobjavljena, EU:T:2011:667), že iztekel, zavrne.**
- 4. Družba Kendrion NV nosi poleg svojih stroškov tudi vse stroške, ki so Evropski uniji, ki jo zastopa Sodišče Evropske unije, nastali v okviru te pritožbe, ter svoje stroške na prvi stopnji.**
- 5. Evropska unija, ki jo zastopa Sodišče Evropske unije, nosi stroške, ki so ji nastali v postopku na prvi stopnji.**
- 6. Evropska komisija nosi stroške, ki so ji nastali v postopku na prvi stopnji in v okviru te pritožbe.**

Podpisi